

ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБУЧЕНИЯТА ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ИЗБОР НА ИЗПЪЛНИТЕЛИ ПОСРЕДСТВОМ ОТКРИТА ПРОЦЕДУРА ПО ЗОП

Петър Зарев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме. По време на глобален икономически спад от първостепенно значение е пълноценно да се използва потенциалът на всеки и да продължи насърчаването на по-големи, по-ефикасни и целенасочени инвестиции в качествено образование и обучение. Тези мерки най-често са свързани с подобряване на съдържанието и формите за обучение и развитие, както и създаване на подкрепяща, позитивна среда за упражняване на учителската професия. Националният институт за обучение и квалификация в системата на образованието (НАОКСО), в изпълнение на политиката на МОИ за квалификация на учителите, реализира обучения на учители от цялата страна. Статията представя основните практически изисквания, които бяха представени пред кандидатите за изпълнители в тръжните процедури, подготвени и проведени от мениджърския екип на НАОКСО.

Keywords: quality, selection criteria, evaluation methodology training process

По време на глобален икономически спад от първостепенно значение е пълноценно да се използва потенциалът на всеки и да продължи насърчаването на по-големи, по-ефикасни и целенасочени инвестиции в качествено образование и обучение. Усъвършенстването и адаптирането на знанията и уменията на всички граждани е решаващо в подготовката за излизане от кризата, както и за справяне с дългосрочните предизвикателства като конкурентоспособност в контекста на световната икономика, заетостта, активното гражданство и социалното приобщаване.

Решаваща за насърчаването на адаптивността и иновациите е солидната основа от ключови компетентности на младите хора и на възрастните, наред с обширни възможности за учене през целия живот, в т.ч. по-добри възможности за мобилност с учебна цел. Необходимо е допълнително да се разработ-

ват партньорства между структурите, предоставящи образование и обучение на всички нива, и всички сфери на живота, по-специално тази на труда.

Европа на знанието, творчеството и иновациите има нужда от: системи за образование и обучение, които стимулират творчеството, новаторството и предприемаческия дух на учениците, стажантите, студентите, учителите и научните изследователи; възможно най-високо качество на първоначалната подготовка и продължаващото професионално развитие на обучаващите във всички степени. Приоритетите на стратегия „Европа 2020“ за интелигентен и приобщаващ растеж са в основата на перспективите за развитие на България като страна – член на Европейския съюз. Тяхното постигане на национално равнище е силно обусловено от политиките за развитие на българското образование.

В анализите си ОИСР показва, че някои от най-успешните образователни системи днес далеч не са били такива преди едва 6 години – успели са да направят коренна промяна в образователните резултати за много кратък период благодарение на приоритизиране на онези мерки и инвестиции, които ще доведат до най-бързо и устойчиво подобрене. Тези мерки най-често са свързани с подобряване на съдържанието и формите за обучение и развитие, както и създаване на подкрепяща, позитивна среда за упражняване на учителската професия. Именно чрез подходящо приоритизиране образователните системи с най-голям напредък през последните години не са тези, които харчат най-висок процент от бюджета си за образование, а тези, които инвестират средствата си най-разумно: на база на реални данни и очаквани резултати.

Какво е качество на обучението?

Най-общо това може да се определи по следния начин:

1. Качеството като перфекционизъм по отношение на резултатите – свързва качеството с понятието „изключителни постижения“, обикновено във вид на високи стандарти за постижения. Качество се постига, като се постигнат стандартите.

2. Качеството като перфекционизъм по отношение на процеса – фокусира се върху процеса, т.е. последователността от конкретно описани етапи, през които той трябва да премине. Ако етапите са преминати без отклонения и дефекти, се смята, че е постигнато качество.

3. Пригодност по отношение на целта – оценява качеството по отношение на това, доколко резултатът се приближава до предварително описана цел и очакваното въздействие.

4. Качеството като парична стойност. Качеството се оценява по отношение на това, каква част от инвестираните в продукта средства са се възвърнали във вид на знания и умения.

5. Качеството като процес на трансформация и добавена стойност. Вижда качеството като процес на промяна. Образованието не е услуга към опреде-

лен потребител, а продължителен процес на трансформация на участниците в него. Тук оценяването става с помощта на стандарти за придобиване на преносни знания и умения (анализ, критично отношение, синтез, иновационни подходи и пр.) по отношение на експлицитни цели. В оценяването се прилагат както сумативното, така и формиращото оценяване. Фокусът е върху прибавената стойност по отношение на развитието на обучаемия.

Националният институт за обучение и квалификация в системата на образованието (НАОКСО) в изпълнение на политиката на МОН за квалификация на учителите, реализира обучения на 39 000 учители и 1500 помощник-директори от цялата страна, в шест направления.

Мениджърският екип на НАОКСО обяви открити процедури по ЗОП за избор на изпълнители за „Обучение на учители за работа с деца и ученици със СОП“, „Обучение на учители за формиране на знания, умения и компетентности за работа в интеркултурна среда“, „Обучение на педагогически специалисти за формиране на знания, умения и компетентности за оценяването на учениците“, „Обучение на педагогически специалисти за превенция на училищното насилие, агресията и други негативни прояви“, „Обучение на детски учители за работа в групите за задължителна предучилищна подготовка“ и „Обучение на педагогически специалисти (помощник-директори) за формиране на базови управленски компетентности“.

Критерии, свързани с качеството на обучение, заложи в тържните процедури:

Критерий	Показатели	Източници на информация
1. Цели и очаквани резултати		
1.1. Оценка на очакваните резултати от ученето по отношение на външни критерии и документация	формулировка на очакваните резултати; съответствие с общите цели на обучението, квалификационната характеристика, очакванията на работодателите; релевантност на целите на програмата, обучението; съответствие на резултатите с целите на курса; достояние и достъпност на целите и очакваните резултати по отношение на обучаемите; познаване на очакваните резултати и целите на курса от обучаемите;	описаните цели на обучението; квалификационната характеристика; очакванията на работодателите; докладът за самооценка на учителя; учебната програма.

1.2. Дизайнът на учебната програма по отношение на очакваните резултати	механизми за реализирането на поставените цели, описани в учебната програма; осигуреност на ефективно подпомагане на ученето на обучаемите за постигането на целите;	учебната програма; дискусии с учителите и обучаемите;
1.3. Начинът, по който целите и очакваните резултати се дискутират с обучаемите	начини на запознаване на обучаемите и учителите с целите на курса; в каква степен обучаемите са запознати с това, какво се очаква от тях;	учебната програма; ръководството за учителите ръководството за обучаемите; въпросниците към обучаемите за изследване на тяхното мнение;
2. Учебната програма	степеня, в която дизайнът и съдържанието на учебната програма окужават постигането на очакваните резултати по отношение на знания и разбиране, когнитивни умения, специфични за научната област умения (включително практически и професионални умения), трансферни умения и личностно развитие; съответствие на съдържанието и дизайна на учебната програма на последните постижения в областта на преподаването и ученето в преподаваната научна дисциплина и нововъведенията в професионалната област,	учебната програма; ръководствата за учителите и обучаемите; практически и професионални ръководства;

3. Качество на преподаване и учене	ефективност на преподаването по отношение на целите и съдържанието; степента, в която учителите използват своите изследвания и други професионални дейности, за да актуализират преподаването и повишават неговата ефективност; качество на материалите за подпомагане на ученето на обучаемите; активност на обучаемите в процеса на обучение; дейности на учителите за повишаването на преподавателските им компетентности; разпределение на натоварването на обучаемите по време на обучението; задълбочеността, темпото, предизвикателствата на преподаването; разнообразие на методите на преподаване; ефективност на преподаването по отношение на специфичните за научната дисциплина, трансферните и практическите умения.	наблюдение на реалния процес на обучение; доклади от вътрешен и външен мониторинг; въпросници към обучаемите; документи за повишаване на квалификацията на учителите; учебната програма и ръководството за обучаемите; резултатите от поставените казуси на обучаемите.
4. Ресурсно осигуряване на обучението	съответствие на експертизата на учителя (академична и изследователска) на съдържанието и целите на обучението, на предвидените стратегии на преподаване и оценяване; наличието на възможности за повишаване на квалификацията на учителите; наличие ли е релевантна административна и техническа подкрепа за осъществяването на обучението; наличието на стратегия за обогатяване и усъвършенстване на ресурсите за учене; равнище на използване на ресурси за улесняване на ученето; честота на използване на подходящи информационни технологии; осигуреност на обучението с научна литература, периодични издания и електронни ресурси.	автобиографии на учителите и техническия състав; документи за квалификацията на състава; докладите на външните оценители; наблюдения върху наличните ресурси; анкетите и дискусиите с обучаемите; наблюдение на учебния процес.

Ключови понятия, свързани с качеството на обучение

Академични стандарти – демонстрирана способност да се отговори на определена степен на академично постижение. В педагогиката – способността на обучаемите да правят това, което е преценено като отговарящо на определено ниво или степен на образование и квалификация. Обикновено това е измерима компетентност на индивида в постигането на дефинирана цел, демонстрирана чрез определена дейност или продукта от нея.

Стандарти за компетентност – демонстрация, че е постигнато определено ниво на способност върху кръг от компетентности. Компетентностите могат да включват основни трансферни умения, изисквани от работодателите; академични умения или специфични за педагога умения.

Стандарти за обслужване – средства за измерване на определени елементи на нивото на услугите по отношение на описани репери. Тези елементи могат да бъдат описани дейности на предоставящите услугата или удобствата, оборудването и услугите, които се предоставят.

Представям основните практически изисквания, които поставихме пред кандидатите в тръжните процедури, подготвени и проведени от Националния институт за обучение и квалификация в системата на образованието.

Технически изисквания

а) Участникът трябва да има през последните три години изпълнени или в зависимост от датата, на която участникът е учреден или е започнал дейността си (самостоятелно или в консорциум/обединение), минимум два договора за услуги с включени дейности, сходни с предмета на настоящата поръчка, от които:

1. не по-малко от един договор с предмет обучение;
2. не по-малко от един договор за логистична подкрепа.

Забележка: сходни с предмета на поръчката са дейности, свързани с провеждане на обучения за педагогически специалисти в сферата на образованието; изготвяне на програми, изготвяне на ръководства, методологии, методики за изпълнение на програми; апробация на методики, модели, програми и подобни; логистична подкрепа.

б) Препоръки за добро изпълнение мин. 2 бр., доказващи че договорите (посочени в Образец 10) са изпълнени качествено.

Тези препоръки посочват стойността, срок на изпълнение, както и дали то е изпълнено качествено (заверени копия на препоръки).

в) Сертификат за управление на качеството ISO9001:2008 или еквивалентни сертификати, издадени от органи, установени в други държави членки, или други доказателства за еквивалентни мерки за осигуряване на качеството; (заверено от участника копие на Сертификат за управление на качеството

ISO9001:2008 или еквивалентни сертификати, издадени от органи, установени в други държави членки, или други доказателства за еквивалентни мерки за осигуряване на качеството).

г) Удостоверение за регистрация за туроператорска или туристическа агентска дейност или еквивалент (нотариално заверено копие на застрахователна полица или еквивалентен документ).

Когато участникът в процедурата е обединение/консорциум, което не е юридическо лице, документите се представят от физическото или юридическото лице, включено в обединението/консорциума, в зависимост от дейностите и функциите, които ще извършва и за които отговаря.

Всички документи в офертите на участниците, които не са на български език, се представят и в превод.

д) Участникът трябва да има на разположение екип от ключови експерти и експерти-обучители, притежаващи необходимата професионална квалификация и опит, съответстващи на спецификата на поръчката, пряко ангажирани за изпълнението на услугата. Участникът следва да докаже, че има на свое разположение за целия срок на изпълнение на поръчката следните ключови експерти и обучители:

I. Ключови експерти

1. РЪКОВОДИТЕЛ ЕКИП:

- осигурява постигането на целите на проекта в съответствие с договорените параметри при най-високи стандарти за професионално изпълнение;
- планира цялостната дейност на екипа и следи за точното изпълнение на плана;
- ръководи методически и организационно експертния състав;
- осъществява координация и взаимодействие с изпълнителя на дейността „мониторинг“;
- контролира цялостната дейност и при необходимост предприема коригиращи въздействия.

Отговаря на следните минимални изисквания на Възложителя:

Квалификация: образователно-квалификационна степен „магистър“ със специалност в областта на образованието на хуманитарните, социалните, стопанските, правните, поведенческите, управленските, обществените науки или еквивалентните.

Професионален опит: минимум 5 години опит по специалността, от които не по-малко от 3 г. опит в сектор образование.

Специфичен професионален опит: не по-малко от 3 години опит в областта на управлението на проекти, финансирани от фондове на ЕС или други международни фондове и програми.

2. ЕКСПЕРТ УЧЕБНА ДЕЙНОСТ:

– ръководи екипа, изготвящ учебната програма за обучение по тема: „Обучение на педагогически специалисти за формиране на знания, умения и компетентности за оценяването на учениците“, в съответствие с техническото задание;

– подготвя и осигурява обучението на учителите и задава параметрите на методиката на обучението;

– отговаря за прилагане на методологичната и технологична рамка на разработените учебни модули на практика и въвежда корекции със съгласието на Възложителя.

Квалификация: образователно-квалификационна степен „магистър“ със специалност в областта на образование на хуманитарните, социалните, стопанските, правните, поведенческите, управленските, обществените науки или еквивалентни.

Професионален опит: минимум 5 години опит по специалността, от които не по-малко от 3 години опит в сектор образование.

Специфичен професионален опит: не по-малко от 3 г. опит в разработването на стратегии, планове, модели в областта на управление на образованието или еквивалентен опит в изследователска и/или научна дейност в областта на управление на образованието.

3. ЕКСПЕРТ ОРГАНИЗАЦИЯ И КООРДИНАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЯТА:

– осигурява подготовката на график за провеждане на обученията по региони;

– отговаря за цялостното ресурсно осигуряване на дейностите по проекта (наличието на зали, учебни материали, изпълнение на графика), за които Изпълнителят има ангажимент;

– координира дейността на Изпълнителя с тази на Възложителя – организатора на екипа за дейността и регионалния координатор от РИО.

Квалификация: образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ със специалност в областта на социалните, стопанските или правните науки, на хуманитарните, поведенческите, управленските, обществените науки с професионални направления администрация и управление, икономика, туризъм или еквивалентни.

Професионален опит: минимум 3 години опит по специалността, от които не по-малко от 2 г. опит в сектор образование.

Специфичен професионален опит: не по-малко от 2 г. опит в организирането и/или координирането и/или управлението на обучения в областта на образованието.

4. ЕКСПЕРТ ЛОГИСТИКА:

– отговаря за логистичното осигуряване и оперативна координация на дейността;

- организира осигуряването на нощувка, храна, изплащане на пътни разходи на обучаемите.

- организира осигуряването на зали за обучение, техника, необходима за обученията

Квалификация: образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ със специалност в областта на стопанските, социалните или правни науки, с професионални направления логистика, администрация и управление, икономика, туризъм или еквивалентни.

Професионален опит: минимум 3г. опит по специалността:

Специфичен професионален опит: не по-малко от 2 г. опит в координирането и/или осигуряването и/или организирането на логистика на обучения и/или семинари и/или събития.

5. ЕКСПЕРТ ПО ФИНАНСОВ КОНТРОЛ И ОТЧЕТНОСТ:

- осъществява контрол върху отчетността при реализирането на дейността;
- пряко кореспондира с финансовия координатор на Възложителя и с организатора на конкретното обучение;

- представя технически и финансови доклади.

Квалификация: образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ в професионални направления икономика, финанси, счетоводство, логистика или еквивалентни.

Професионален опит: минимум 3г. опит по специалността.

Специфичен професионален опит: не по-малко от 2 г. практически опит в документооборота, изготвянето на отчети, обработването на документи.

Всеки един от предложените от участника КЛЮЧОВИ ЕКСПЕРТИ следва да представят декларация, удостоверяваща, че:

1. ще бъде на разположение на изпълнителя за целия период на изпълнение на поръчката;

2. няма да участва в екипа на друг кандидат, който кандидатства по същата процедура.

II. ЕКСПЕРТ-ОБУЧИТЕЛ – минимален брой – ...човека:

- провеждат обученията на педагогическите специалисти (помощник-директори) за формиране на управленски знания, умения и компетентности, в т.ч. базови, свързани с управление на образователно-възпитателния процес, на взаимоотношенията със заинтересовани страни, с развитието на човешките ресурси, на бюджетни средства и други:

- отговарят за качествено прилагане на методиката и съдържателната част на програмата.

Квалификация: образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ със специалност в областта на педагогическите, упра-

вленските, обществените, хуманитарните, социалните или поведенческите науки.

Професионален опит: минимум 3г. по специалността.

Специфичен професионален опит: опит от провеждане на минимум 3 обучения в качеството на обучител на педагогически специалисти.

Всеки един от предложените от участника ЕКСПЕРТИ-ОБУЧИТЕЛИ следва да представи декларация, удостоверяваща, че:

1. ще бъде на разположение на изпълнителя за целия период за изпълнение на поръчката;

2. няма да участва в екипа на друг кандидат, който кандидатства по същата процедура;

3. няма да участва като обучаем педагогически специалист в обучението по предмета на поръчката (обучение на педагогически специалисти за формиране на базови управленски компетентности).

Всички документи в офертите на участниците, които не са на български език, се представят и в превод.

НЕВЪЗМОЖНОСТТА ДА СЕ ОСИГУРЯТ ЕКСПЕРТИТЕ И/ИЛИ ОБУЧИТЕЛИТЕ ВОДИ ДО ОТСТРАНЯВАНЕ НА УЧАСТНИЦИ ОТ ПРОЦЕДУРАТА.

ЗАБЕЛЕЖКА: За опит в проектна дейност не се счита участието в комисии за оценка на проектни предложения по процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по реда на ПМС № 121/30.05.2007 г. и в комисии за разглеждане, оценка и класиране на оферти по процедури за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП/НВМОП.

В случай че някой от експертите и/или обучителите от екипа се налага да бъде сменен след подписване на договора поради болест, смърт или напускане, то изпълнителят трябва да го замени с експерт и/или обучител, притежаващ професионален опит и квалификация, равностойни на тези на първоначално избраните. Новият експерт и/или обучител следва да бъде одобрен от Възложителя преди да започне работа по договора. Изпълнителят поема всякакви допълнителни разходи, свързани със смяната.

Методиката за оценка на предложенията е в съответствие с целите на ОПРЧР, целите на проекта, предмета на поръчката и спецификата на целевата група.

Указания за определяне на КОМПЛЕКСНА ОЦЕНКА (КО) на офертата

Оценката се извършва по посочените показатели и съгласно следната формула:

$$КО = ТО \times 70\% + ФО \times 30\%$$

2. Показатели за оценяване са:

а) Техническа оценка ТО – 100 т.

$$ТО = П1 + П2 + П3 = 100 \text{ точки}$$

П1 Срок за изпълнение на ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП 10 точки;

П2 Срок за изпълнение на ЕТАП СЪЗДАВАНЕ НА РЕСУРСНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО 10 точки;

П3 Методология и план за работа 80 точки

б) Финансова оценка ФО – 100 точки

ФО = K1+K2=100 точки

K1 Цена за изпълнение на КОМПОНЕНТ 1 50 точки

K2 Цена за изпълнение на КОМПОНЕНТ 2 50 точки

3. Последователност и методика на оценка по показатели:

3.1. Техническа оценка

П1 – Срок за изпълнение на ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП – 10 точки; x 10

Където C_i е срокът в дни (календарни) за изпълнение на ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП съгласно Техническото предложение на съответния участник;

Където C_{min} е срокът в дни (календарни) за изпълнение на ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП съгласно Техническото предложение на участника, предложил най-кратък срок за изпълнение.

П2 – Срок за изпълнение на ЕТАП СЪЗДАВАНЕ НА РЕСУРСНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО –10 точки;

x 10

Където C_{1i} е срокът в дни (календарни) за изпълнение на ЕТАП СЪЗДАВАНЕ НА РЕСУРСНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО съгласно Техническото предложение на съответния участник.

Където C_{1min} е срокът в дни (календарни) за изпълнение на ЕТАП СЪЗДАВАНЕ НА РЕСУРСНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБУЧЕНИЕТО съгласно Техническото предложение на участника, предложил най-кратък срок за изпълнение.

Забележка: Етапите са съгласно Техническа спецификация.

П3 – Методология и план за работа – 80 точки

Техническото предложение на участника представя, описва и обосновава Методология и план за работа:

1. Анализ на участника по отношение на предмета и целите на поръчката

В тази точка участникът представя на не повече от 2 страници своето разбиране за целите на обществената поръчка, отчитайки изискванията на Възложителя.

2. Мерки за управление на потенциалните рискове, посочени в Техническото задание от Възложителя.

В тази точка участникът прави оценка на вероятността от настъпване на рисковете и тяхната значимост, планира конкретни мерки за неутрализиране

на всеки един от рисковете, идентифицирани от Възложителя и посочени в документацията, и представя обосновка за избора на мерките.

3. Принципи, начини и средства за организиране и изпълнение на дейността за постигане на очакваното въздействие

В тази точка участникът описва всички принципи, начини и средства на процеса на обучение в системна взаимовръзка, представя модел за изпълнение на дейностите, като отчита конкретиката и очакваното от Възложителя въздействие.

4. Описание на изпълнението на дейностите

В тази точка участникът описва и представя подробно всички дейности, поддейности и действия за изпълнение, ресурси и очаквани резултати.

5. Ресурси – технически и човешки ресурси

В тази точка участникът описва и представя входните ресурси – технически и човешки, които предвижда за изпълнението на предмета на поръчката съгласно планираните дейности и резултати, разпределението на ресурсите по дейности, задачи и отговорности на отделните ключови експерти.

6. План за работа

В тази точка участникът представя и аргументира всички дейности и поддейности по време и описва взаимовръзките им. Представеният план за изпълнение трябва да съответства на обема и спецификата на отделните дейности. За всяка дейност участникът трябва да определи времеви интервал (срок) на изпълнение.

ПРИМЕРНА ТАБЛИЦА ЗА ОЦЕНКА НА МЕТОДОЛОГИЯ И ПЛАН ЗА РАБОТА

Максимален брой точки 80 бр.

Подпоказатели за оценка на методология и план за работа

Мотиви и аргументация за поставената оценка

Точки

1. Анализ и правилно разбиране на целите на поръчката – max 5

Анализът на участника показва правилно разбиране на целите на обществената поръчка, отчитайки изискванията на Възложителя –5т

Анализът на участника показва разбиране на целите на обществената поръчка, принципно е правилен, но има общ характер и не отчита спецификата на обектите и/или етапите на изпълнение.

Анализът на участника показва разбиране на целите на обществената поръчка, принципно е правилен, но има общ характер.

Целите не са декомпозирани и анализирани в тяхната същностна характеристика.

В анализа присъства само обектът на въздействие в училищна среда – ученика, като отсъства главният фактор за промяна – учителят, за когото е предназначено обучението – 3т

2. Мерки за управление на потенциалните рискове, посочени в Техническото задание от Възложителя – тах 5

Участникът е направил оценка на значимостта на рисковете, планирал е конкретни мерки за неутрализиране на всеки един от рисковете, идентифицирани от Възложителя и посочени в документацията, като е представена обосновка, която детайлно и аргументирано разглежда как предложените мерки ще доведат до справяне с посочените рискове.

Участникът е идентифицирал, анализирал и описал необходимите мерки по отношение на риска.

Описаните цели при управлението на риска от Участника са насочени към увеличаване до максимална степен на вероятността за положително въздействие върху предмета на дейността и намали до минимална степен вероятността за отрицателна такава.

Описани са идентифицираните от възложителя рискове:

- от непостигане на поставените цели и заложените параметри на дейността;
- от непостигане на необходимото качество на изпълнение на обучителните и логистичните дейности;
- от нарушаване на сроковете за изпълнение по договора поради отпадане на обучители;
- от съкращаване на срока за провеждане на обученията поради по-късно стартиране на дейността както и тяхната значимост.

Детайлно и аргументирано разглежда как предложените мерки ще доведат до справяне с посочените рискове, с които той да премине от една категория (значим) в друга (нисък).

Освен посочените от Възложителя рискове Участникът е анализирал и допълнителни рискове по двата компонента, като е предложил обосновани мерки за тяхното неутрализиране или минимизиране. – 5т

Участникът е направил оценка на значимостта на рисковете, посочил е конкретни мерки за неутрализиране на повечето рискове, идентифицирани от възложителя и посочени в документацията, като представената обосновка на мерките не обхваща всички рискове – 3 т.

В техническото предложение се съдържа само общ ангажимент за справяне с рисковете и кандидатът има съществени пропуски при формулирането на обосновката как предложените мерки ще доведат до справяне с посочените рискове.

3. Принципи, начини и средства за организиране и изпълнение на дейността за постигане на очакваното въздействие – тах 20

Участникът е представил всички елементи на процеса в системна взаимовръзка. Представеният модел за изпълнение на дейностите съответства на целите, като отчита конкретиката и очакваното от Възложителя въздействие.

Участникът описва всички педагогически принципи, начини и средства за реализиране на процеса на обучение в системна взаимовръзка. В своята съдържателна и функционална цялост те отчитат конкретиката на заданието и очакваното от Възложителя въздействие. Принципите, начините и средствата на обучението са представени като функция на поставените цели (стратегически, главни, оперативни).

Участникът правилно е формулирал целите на обучението и ги е представил като определящи за:

- подбора на подходящи методи за обучение, като се имат предвид кои елементи в знанията, уменията и нагласите трябва да се усъвършенстват;
- определянето на конкретните задачи както пред участниците в обучението, така и пред преподавателя;
- оценяването на ефективността на проведеното обучение.

Изложените от Участника принципи са относително обособени в две групи, защото действат в системна и функционална връзка и въпреки това имат специфики, определени от естеството на целите, които налагат диференцираното им представяне: принципи за организиране и управление на обучението и принципи за осъществяване на обучението на учителите в детските градини и общообразователните училища за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

Представен е андрагогически, модел даващ възможност за създаване и реализиране на персонафицирани програми за обучение в съответствие с предшестващата подготовка на учителите в процеса на обучението.

Предложена е методология на програма на дистанционната форма на обучение.

Използваните методи и средства са предвидени и планирани не като самостоятелни инструментариумни единици в учебния процес, а са в системна логическа взаимовръзка, прилагат се комбинирани и са в структурно-съдържателна интеграция. –20т

Участникът е представил елементите на процеса, но в представения модел за изпълнение е нарушена системната взаимовръзка, липсват един или два елемента, или в модела за изпълнение не е отчетено очакваното от Възложителя въздействие. – 10т

Участникът е представил елементите на процеса, но описанието има общ (принципен) характер, не отчита конкретиката и особеностите на процеса, както и очакваното от Възложителя въздействие. – 5т

4. Описание на изпълнението на дейностите

max 20

Участникът е представил всички дейности. Включени са всички поддейности и действия за изпълнение, както и очаквани резултати. Предложението за изпълнение на дейностите отчита конкретиката и особеностите на предмета на поръчката.

Участникът описва и представя подробно всички дейности, поддейности и действия за изпълнение на поръчката съгласно изискванията на Възложителя. Описани са в пълен обем етапите на изпълнение, дейности и поддейности с приложени индикатори за очаквани резултати.

Предложението за изпълнение на дейностите отчита конкретиката и особеностите на обученията и специфицира отделните категории участници в процеса и описва различните методически параметри, стиловете на преподаване и задачи за обучаемите. Предложени са и различни учебни програми и методически похвати за работа с учителите, с учители от детските градини и учители от общообразователните училища, като се изхожда от особеностите на образователните институции и предишния опит на участниците. Подробно е описана организационна концепция и детайлен план за осъществяване на логистичната подкрепа.

Разписано е моделирането на електронното обучение в уеб базирана обучителна среда, като е представен като процес на управление на онлайн комуникацията на обучаемите, а също и като организиране на тяхната онлайн работа в групи. Предложеното обучение на възрастни (андрагогика) притежава специфики, които са отчетени и съобразени при разработването на обучителните модули и акцентирани при обучението на учителите. – 20 т

Участникът е описал дейностите, но в описанието на повече от две от дейностите липсва някой от компонентите или поддейности, действия за изпълнение или резултати. –15т

Участникът е описал дейностите, но в описанието на повече от две от дейностите липсва някой от компонентите или поддейности, действия за изпълнение или резултати. –10т

Участникът е описал дейностите, необходими за изпълнението на поръчката, но описанието има общ (принципен) характер, не отчита конкретиката и особеностите на предмета на поръчката. – 5т

5. Ресурси – адекватност на входните ресурси спрямо резултатите – доколко е ясно разпределението на необходимия технически и човешки ресурс; задачи и отговорности на отделните ключови експерти съгласно планираните дейности. – max 10

Участникът е разписал необходимите технически и човешки ресурси за изпълнението, тяхното разпределение във времето и по дейности, като ясно и точно е дефинирал задачи и отговорности на отделните експерти съгласно планираните дейности.

Участникът описва и представя входните ресурси - технически и човешки, които предвижда за изпълнението на предмета на поръчката в съответствие спрямо резултатите.

Представя детайлно разпределение на ресурсите по дейности, време и задачи, като ясно и точно е дефинира задачи и отговорности на отделните експерти съгласно планираните дейности.

Участникът представя и аргументира всички дейности и поддейности по време и описва взаимовръзките им. – **10т**

Участникът е описал необходимите технически и човешки ресурси за изпълнението, но не е представил разпределението на ресурсите във времето и по дейности или не е дефинирал отговорностите на отделните експерти съгласно планираните дейности.– **5т**

6. План за работа – max 20

Участникът е разпределил аргументирано всички дейности и поддейности по време и е отчел и описал взаимовръзките им. Представеният план за изпълнение съответства на обема и спецификата на отделните дейности. За всяка дейност е определен и аргументиран времеви интервал (срок) на изпълнение. Показана е връзката при изпълнение на дейностите с времевите особености на планираните в проекта дейности.

Участникът е разпределил аргументирано всички дейности и поддейности, реализацията им е разчетена в реалистични за изпълнение срокове и е отчел и описал взаимовръзките им. Взаимовръзките между поддейностите са указани в края на всяка основна дейност.

Взаимовръзката между дейностите и поддейностите на Компонент 1 – Обучение и Компонент 2 – Логистично подsigуряване на обучението, е представена като логична и последователна връзка между отделните 4-ри етапа на изпълнение.

Планът за работа по изпълнението на дейностите е съобразен с времевите рамки и с изискванията на Възложителя.

Планирана е и цялостна, дългосрочна стратегия за организиране, функциониране и усъвършенстване на електронни форми на дистанционно обучение по системата СИДО за учители от детски градини.

Планирана е система за управление на обучението, предоставяща онлайн разнообразни учебни материали и изпълняваща ролята на основен посредник между обучаеми и обучители в процеса на прилагане на електронни форми на дистанционно обучение.

Планиран е срок за готовност за инсталиране обучителни пакети за обучение на учители от детските градини и училище, за дистанционна форма на обучение.

Планирано е публично връчване на сертификати, което ще става в течение на целия период на обученията, за засилване на ПР ефекта на целия проект. – 20т

Участникът е определил за всяка дейност времеви интервал (срок) на изпълнение, но не е отчетел съответствието с особеностите на планираните в проекта дейности и/или не е показана връзката при изпълнение на дейностите с времевите особености на планираните в проекта дейности. **10т**

Участникът е разпределил изпълнението на дейностите по време, но някои от посочените срокове не са съобразени с предложените от участника ресурси и/или с особеностите на планираните в проекта дейности. – 5т

Всеки член на оценителната комисия изготвя оценка по показателя „Техническа оценка“ за всяка допусната до оценка техническа оферта.

Определянето на точките по скалата за оценка се осъществява въз основа на експертното мнение на всеки от членовете на комисията, което се мотивира надлежно на базата на посочените в таблицата критерии за качество, като се посочва обосновка за поставяне на оценката (изтъкват се недостатъците и респ. преимуществата на съответната оферта, прави се анализ на съответната част на офертата и се прави логично обоснован извод за поставената оценка).

Крайната оценка на всяка оферта по показателя „Техническа оценка“ се формира като средноаритметична стойност от всички индивидуални оценки на членовете на комисията.

3.2. Финансова оценка – ФО. Предложена цена по компоненти 1 и 2: 100 точки

$$\text{ФО} = K1 + K2 = 100 \text{ точки}$$

K1 – Цена за изпълнение на КОМПОНЕНТ 1 – 50 точки;

$$K1 = x \cdot 50$$

Където C_i е предложена цена (без ДДС) за изпълнение на Компонент 1 съгласно Ценовото предложение на съответния участник;

Където $C_{\min}$ е предложена цена (без ДДС) за изпълнение на Компонент 1, съгласно Ценовото предложение на участника, предложил най-ниска цена.

K2 – Цена за изпълнение на КОМПОНЕНТ 2 – 50 точки;

$K2 = x50$

Където $C1i$ е предложена цена (без ДДС) за изпълнение на Компонент 2 съгласно Ценовото предложение на съответния участник.

Където $C1min$ е предложена цена (без ДДС) за изпълнение на Компонент2, съгласно Ценовото предложение на участника, предложил най-ниска цена.

Забележка: КОМПОНЕНТ едно и две съгласно техническата спецификация са:

КОМПОНЕНТ 1: ОБУЧЕНИЕ

КОМПОНЕНТ 2: ОСИГУРЯВАНЕ НА ЛОГИСТИЧНА ПОДКРЕПА НА ОБУЧЕНИЕТО

Ценовото предложение на участника за КОМПОНЕНТ 1 и КОМПОНЕНТ 2 не трябва да надвишава определената стойност на компонентите поотделно и трябва да е посочено в цели числа.

Предложения, които са за по-висока стойност за всеки компонент поотделно или са в дробни числа, ще бъдат отстранени от участие в процедурата като неотговарящи на изискванията на възложителя.

Екипът на НИОКСО в своята дейност и философия на изграждане на структурата на Техническите спецификации – основа на тръжните процедури и гарантиращи тяхното качество, се е ръководил от постиженията на фундаменталната наука.

Процес на обучение, същност на процеса на обучение, структури, съвременни методи

Думата **дидактика** има гръцки произход. *Дидаско* означава обучавам на гръцки език. През последните години дидактиката се разглежда като наука за обучението. Дидактиката е в тясна връзка с другите науки. Тя взаимодейства с: 1. Класическата педагогика. 2. История на педагогиката. 3. Частни дидактики. 4. Различните психологии. 5. Кибернетика. 6. Философия. 7. Етика. 8. Дефектология. 9. Логопедия. 10. Социология и др. Понятието обучение е всеобхватно в дидактиката и е част от дидактическите категории. Другите дидактически категории са образование, процес на обучение, принципи на обучение, методи на обучение, ученик, учител, подход и т.н.

Обучението като процес и дейност

1. Същност на обучението, макар че явлението обучение е твърде познато на всички, определението за неговата същност е извънредно трудна задача. Можем да дадем следните определения на обучението: процесът на обучението е сложно единство на дейността на учителя и дейността на учащите се, насочена към обща цел въоръжаване на обучаваните със знания, умения и навици, насочено към тяхното развитие и възпитание. Обучението е двустранен процес. Установено е, че преподаването е тясно

свързано с ученето, че тези две страни на процеса образуват обучението. Обучението е процес на умствени и физически действия, необходими за осъществяване на задачите на образованието и др. Обучението има много измерения и поради това се разглежда и като средство за дидактическо общуване, и като посредник между учебното съдържание и ученика; може да се интерпретира и като конструиране на дейността на учениците, и като ръководене на изпълнението ѝ. Знанията, уменията и навиците не се предават от учителя на ученика, а се формират и са резултат от преобразуващата и регулаторна психика на ученика. Освен това учителят в процеса на обучението не извършва само преподаване, а много др. дейности, свързани с организирането и ръководенето на дейността на учениците, с контрола и оценяването на техните знания и постигнати умения, навици.

Преподаването и ученето се двата основни диалектически противоречиви елементи на единния процес на обучението, те са същностите на дидактическото отношение. Ученикът и учителят са централни фигури в обучението и тяхната дейност трябва да се изучава от дидактиката. Двата субекта на обучението – учител и ученик, изпълняват не просто различна, а противоположна роля – преподаване и учене. Следователно нито една от двете дейности поотделно – преподаването и ученето, не изчерпва съдържанието на обучението.

Дидактиката изследва процеса на обучението като цяло (преподаване и учене), макар че при определени условия тя може да направи конкретен предмет на изследване само едната дейност. Ето защо трябва да се разгледа като нецелесъобразна и научно неточна синонимната употреба на изразите процес на обучение и учебен процес.

Думата **принцип** има латински произход и означава изходно начало, основа, основно положение, ръководство за действие. Под принцип на обучение разбираме общи положения, отразяващи най-важните признаци и закономерности на процеса на обучение и служат за насочване учителската дейност на учителя. Дидактическите принципи отразяват обективните закони и закономерности на учебния процес. Законът и закономерностите представляват връзката, единството между преподаването, ученето, обучението. Съществуват 7 основни дидактически принципи на обучението, които проверяват неговата ефективност: 1) принцип на нагледност; 2) принцип за активност; 3) принцип на съзнателност; 4) принцип за системност; 5) принцип за трайност; 6) принцип на достъпност; 7) принцип на индивидуалния подход.

Принцип на нагледност – разглежда се като основа за всяко успешно обучение. Смисълът му се изразява в това, че всичко, доколкото е възможно, се представя на сетивата. Нагледността в процеса на обучение допринася

за разширяване и обогатяване на сетивния опит на учениците, на техните усещания, възприятия и представи. От това се осъществява връзка между конкретното и абстрактното, развиват се мисленето, наблюдателността и речта на учениците, спомага за осъществяването на връзката между теорията и практиката. Принцип на съзнателност – същността му се състои в това, че чрез съзнателното отношение към учебната работа може да се ускори и облекчи разбирането на учебния материал. Принцип на активност – разглежда се най-често обединен с принципа на съзнателност. Активността при ученето означава съзнателно, волево, целенасочено изпълнение на умствена или физическа работа, необходима за овладяване на знания, умения, навици. Принцип на достъпност – за да е резултатно обучението, трябва да е достъпно. Същността на този принцип се изразява в изискването обучението като цяло да е съобразено с възрастовите особености на учениците, с равнището на тяхната подготовка и развитие. Достъпността на обучението осигурява нормално, оптимално напрежение на силите и на учителя, и на учениците. Принцип на индивидуалния подход – изгражда се върху основата на хуманизма и демократизма, изучаването и съобразяването с индивидуалните особености на всеки ученик в учебния процес с цел максимално развитие на положителните и преодоляване на отрицателните индивидуални особености. Принцип на системност и последователност – същността му се състои в това, че всички знания трябва да бъдат така разпределени, че по-сетнешното всякога да се обосновава на предишното, а предишното да се затвърждава от всяко следващо. Принцип на трайно овладяване на знания, умения, навици, за да осигурява задълбочени и трайни знания, умения и навици в постигането на такива резултати от обучението, което позволява на учениците да използват в по-нататъшната си учебна дейност. Трайно усвоения материал благоприятства за развитието на познавателните способности на ученика.

Проблемът за **методите на обучение** е един от най-важните и същевременно най-сложните въпроси на дидактиката и педагогиката. Методите на обучение (МО) са едни от най-динамичните, най-променливи компоненти на обучението, върху които оказват влияние както най-разнообразни външни фактори и условия, така и непрекъснатото преустройство на обучението като цяло. Думата метод има гръцки произход и означава път към нещо, начин за постъпване за постигане на определена цел. МО характеризират пътя към целта, системата от съзнателни действия за нейното постигане. Те включват съдържанието на обучението, неговите цели, задачи, принципи, форми, възрастовите и индивидуалните особености на учениците. Нито методите на преподаване, нито методите на учене могат да съществуват изолирано един от друг. Махмутов обосновава система от методи на преподаване и методи на учене. Методите на преподаване са: информационно-съобщаващ, обяснителен, инструктивно-практически,

обяснително-стимулиращ, стимулиращ. Методите на учене са: изпълнителен, репродуктивен, продуктивно-практически, частично изследователски, изследователски.

Методите на обучение биват: 1. Методи за преподаване и усвояване на знания, умения, навици. Към този метод се отнасят устното изложение на учебния материал от учителя, широко използван метод на обучение, чрез който учителят чрез словото си съобщава на учениците определена учебна информация. Неговото живо слово съдържа огромни възможности за идеи, по-нравствено въздействие върху личността на ученика. В своето изложение учителят следва да си служи с нови примери и факти, като се стреми да не претоварва учениците с ненужни сведения. Основна разновидност на изложението на материала от учителя е неговият разказ. Има няколко разновидности на разказ: повествование, описание, научно популярен и художествен разказ. Беседа – диалогичен начин на изложение на учебния материал чрез задаване на въпроси и отговарянето им. Беседата осигурява възможност за активното и самостоятелно участие на учениците в процеса на обучение. Работа с учебник и др. книги – в учебника са изложени в системен и достъпен вид знания. Още от самото начало при обучението по всеки предмет учителят трябва да запознае учениците с учебника, който е предназначен за работа вкъщи или за самоподготовка. Наблюдение – разбира се планомерно повече или по-малко продължително възприемане, даващо възможност да се проследи протичането на някакво явление, извършващо се в обекта на наблюдение. Чрез него се разширява сетивният опит на учениците и развитието на техните умствени способности.

Демонстрация – означава показване на обекти или материали, придружено с описание и обяснения, чрез които учениците получават някаква информация. Упражнение се използва при затвърдяване на знания, умения, навици. Под упражнение се разбира съзнателното извършване на определени действия и тяхното повторение. Те се осъществяват под ръководството на учителя и се използват най-различни упражнения по образец, творчески, усложнени и др. Друг метод е проверката. Смисълът на проверката като учебен метод е да подтикне учениците към системна и задълбочена работа при усвояване на учебното съдържание и с нея се активизира целият клас. Проверката служи на учителя за анализ на собствената работа на ученика, доколкото тя е била успешна или неуспешна, за да я подобри в бъдеще. Проверката бива 3 вида: устна, писмена и комбинирана. Устната се извършва фронтално или индивидуално. При комбинираната проверка един ученик се изпитва устно, а двама или трима писмено, след което дават устни обяснения за това, което са направили. При писмената проверка за кратко време може да се установи доколко учениците са усвоили учебното съдържание. Оценка – във всяка проверка е вложена възможността и за оценка на зна-

нията и уменията на учениците. Съществува текуща и срочна оценка. Тези оценки се възприемат емоционално от учениците, затова се налага всяка оценка да вдъхва увереност у ученика, оценката да е винаги обективна и отношението на учителя да е еднакво за всички ученици.

ASSURANCE OF QUALITY TRAININGS EXECUTION TROUGH IMPLEMENTING TRANSPARENT SELECTION PROCEDURES OF SUBCONTRACTORS

Abstract. During the global economic downturn, it is essential to fully exploit the potential of each person and continue to encourage larger, more efficient and targeted investment in quality education and training. These measures are mainly aimed at improving the content and forms of training and development, while creating a supportive, positive environment for exercising the teaching profession. The National Institute for Education and Training in Education realized as a partner the project “Training of teaching professionals” and achieved great results. The article presents the main practical requirements that were presented at the tendering procedures for subcontractors, prepared and conducted by the management team of National Institute for Education and Training in Education .

✉ **Petar Zarev, PhD student**
Department of Ethnology
Faculty of History
University of Sofia
15, Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
E-mail: pkzarev@gmail.com